

Kommuneplan Rakkestad 2020 – 2032

Forslag til planprogram

Saksnr. 18/2194

Journalnr. 16245/19

Arkiv L13 Dato: 15.08.2019

Innhold

1. Kommuneplan og planprogram.....	3
1.1 Kommuneplan	3
1.2 Kommuneplanens samfunnsdel – KPS	3
1.3 Kommuneplanens arealdel – KPA	3
1.4 Kommunedelplaner, temaplaner og veiledere	3
1.5 Handlingsdel.....	3
1.6 Planstrategi	4
2. Forutsetninger og prinsippene for planarbeidet.....	5
3. Planprosessen – Fremdrift og medvirkning	7
3.1 Høring	7
3.2 Tilgang til planprogrammet.....	7
3.3 Fremdrift	7
3.4 Planprogrammet	8
3.5 Kommuneplanens samfunnsdel	8
3.6 Styrings- og arbeidsgruppa for planprogrammet	8
3.7 Medvirkning.....	8
3.8 Metodikk	8
3.9 Planprogrammet og medvirkning	8
3.10 KPS, KPA og Medvirkning.....	9
4. Fremdrift og muligheter	10
4.1 Overordnet visjon	10
4.2 Hovedtemaer	10
4.3 Innholdet i hovedtemaer	11
4.4 Behov for utredninger/analyser	12
4.5 Arealdelen	12
5. Vedlegg	13
5.1 Lenker.....	13
5.2 Rakkestad kommune – gjeldende planer	13
5.3 Andre viktige dokumenter.....	13

1. Kommuneplan og planprogram

1.1 Kommuneplan

En kommuneplan er den viktigste planen en kommune kan ha. Det er lovpålagt av Plan- og bygningsloven (PBL) at alle kommuner skal ha en kommuneplan.

Planen består av to deler:

- Samfunnsdel
- Arealdel

Disse to deler i kommuneplanen er de overordnede dokumenter som skal koordinere og omslutte de viktigste målsetningene og oppgavene til kommunen. Videre skal også en kommuneplan ha en handlingsdel.

Plan- og bygningsloven (PBL) kapittel 11 bestemmer hva som er lovbestemt ved kommuneplanen og prosessen.

1.2 Kommuneplanens samfunnsdel – KPS

Samfunnsdelen er et verktøy for den helhetlige planleggingen til kommunen, og skal være grunnlaget for seksjonenes planer. KPS må ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier (PBL § 11-2)

1.3 Kommuneplanens arealdel – KPA

Arealdelen er en arealplan for hele kommunen, hvor sammenhengen mellom fremtidig samfunnsutvikling og arealbruk kommer frem. KPA skal omfatte plankart, planbeskrivelse og bestemmelser.

1.4 Kommunedelplaner, temaplaner og veiledere

Videre kan kommunen lage en rekke med delplaner (KDP) for enkeltområder eller temaer. Rakkestad kommune ønsker å utarbeide planer per seksjon, som utdyper kommuneplanen som underliggende styringsverktøy i kommunen.

Det kan også utarbeides veiledere eller temaplaner for enkelte temaer/områder.

1.5 Handlingsdel

Planer er til for å kunne realiseres, som er grunnen til at alle kommune- og delplaner skal ha en handlingsdel. Denne delen skal vise til konkrete tiltak som må til for å kunne gjennomføre planene. For kommuneplanen sin del skal handlingsplanen sees i sammenheng med samfunnsdelen (PBL § 11-1), og skal være utgangspunktet for avgjørelser de neste fire årene eller mer. Planen skal revideres årlig, og budsjett- eller økonomiplanen som skal rulleres hvert år kan være en del av handlingsdelen.

Planprogram og planstrategi

1.6 Planstrategi

Hvert fjerde år skal kommunestyret vedta en planstrategi.

Planstrategien til Rakkestad Kommune ble sist vedtatt februar 2014, og er ikke revidert inneværende periode. Dette er ettersom kommunen så det som lite hensiktsmessig når ressursene var bundet opp i utredninger av alternativene til kommunereform. Kommunen jobber parallelt med planprogram og planstrategi. Planstrategi vil bli lagt frem for politisk behandling 1. kvartal 2020.

1.7 Planprogram

For alle kommunale planer som får store konsekvenser for miljø og samfunn skal det lages et planprogram. I PBL § 4-1 er det lovfestet hva et planprogram skal inneholde, og blant annet skal planprogrammet beskrive:

- Formålet med planene
- Prosessen – inkludert frister og involvering
- Systemet for medvirkning og involvering av befolkningen
- Hvilke alternativer som blir vurdert, og hvilke utredninger det er behov for

Det er kommunestyret som fastsetter planprogrammet, hvor forslaget til programmet må være ute til offentlig høring og ettersyn. Dette gjøres for at alle berørte parter skal kunne uttale seg.

Felles planprogram for KPS og KPA

Kommuneplanen for samfunns- og arealdelen kunne ha hatt separate planprogrammer. Samtidig er det stadig vanligere at disse blir slått sammen, ettersom det vil gjøre det lettere å se all planleggingen i sammenheng. Dette er erfaringer også fra andre kommuner.

Derfor ønsker Rakkestad Kommune å ha et felles planprogram for areal- og samfunnsdelen. Vi tar sikte på å vedta samfunnsdelen først, ettersom det er her mye av grunnlaget for utformingen av arealdelen vil ligge.

2. Forutsetninger og prinsippene for planarbeidet

Dette dokumentet er et forslag til planprogrammet for kommuneplanen, og skal derfor ut til høring og ettersyn. Dermed vil det komme forskjellige innspill, slik at innholdet kan endres. Det er til slutt kommunestyret som vedtar den endelige teksten.

Internasjonale, nasjonale og regionale føringer og forventninger

Det er en rekke avtaler, planer, forventninger og føringer som Rakkestad kommune må forholde seg til. Disse kan vi ikke forandre igjennom kommuneplanen, ettersom disse gir retninger som Rakkestad skal rette seg etter.

Blant de mest sentrale nasjonale og regionale målene har vi:

- Gode og effektive planprosesser med tydelige mål
- Krav om samhandling på tvers av sektorene
- Bærekraftig areal- og samfunnsutvikling
- Attraktive og klimavennlige by- og tettstedsområder
- Demokratisk medvirkning og inkluderende samfunn
- Samarbeid om et sterkere Viken

Hvor disse føringene kommer fra kan en se i kapittel 5, hvor vi viser til vedlegg og dokumentasjon.

Lokale føringer – Planstrategien 2020 – 2023

Det er planstrategien for perioden 2013-2016 som sist ble vedtatt i Rakkestad kommune, og denne konkluderer naturlig nok med at kommuneplanen er av relativ ny dato, fra 2011. I dag ser vi gjennom bruk og i oppstartsfasen av planstrategiarbeidet for 2020-2023 at kommuneplanen er overmoden for rullering. Dette vises tydeligst i forhold til befolkningsveksten. Kommuneplanen estimerte ca. 8 200 innbyggere i kommunen ved utgangen av 2022, ved utgangen av 2018 er dette tallet passert. Rakkestad kommune vil derfor utarbeide ny planstrategi parallelt med planarbeidet med ny kommuneplan.

Gjeldende kommuneplan peker på følgende overordnede temaer:

- Identitet
- Infrastruktur
- Næring og arbeidsplasser
- Kommunal virksomhet
- Miljø og energi

Innen hvert enkelt punkt er det fastsatt hoved- og delmål som kontinuerlig skal ha blitt fulgt opp igjennom økonomiplaner, budsjetter og annet planverk. Strategier skal til enhver tid opp til politisk nivå for diskusjoner.

Videre i prosessen bør vi ha temaer som spenner over hele kommune, og som kan være et mer levende system for målsettinger og strategi i kommunen.

Grunnleggende prinsipper

All planlegging kan sees på som å være seksjonsoverskyggende; planleggingen av kultur må sees i sammenheng med skole, som igjen må sees sammen med helse, og så videre. Dette peker på at det er bedre å skille ut noen grunnleggende temaer og bruke disse som grunnleggende prinsipper for videre planlegging. Forslag til sektoroverskyggende temaer:

- Folkehelse.
- Inkludering.
- Helhet, Livsløp.
- Oppvekst.
- Arealbruk.
- Klima/Miljø.

Med grunnleggende prinsipper mener vi temaer som skal være gjennomgående i alt virke og drift i Rakkestad kommune, på tvers av sektorer og i alle forvaltningsnivåer. Videre betyr det at prinsippene skal være en rød tråd igjennom alle planverk. Ingen planer skal være i strid med de grunnleggende prinsippene.

3. Planprosessen – Fremdrift og medvirkning

3.1 Høring

Formannskapet sender planprogrammet ut til høring og offentlig ettersyn med frist til **11.11.1111**. Planprogrammet skal bli presentert for statlige og regionale myndigheter og i regionale planfora.

3.2 Tilgang til planprogrammet

Planprogrammet skal være lett tilgjengelig elektronisk, også i de sosiale mediene som kommunen bruker, sammen med en kortversjon på engelsk. Det skal også trykkes fysiske kopier som skal være tilgjengelig i kommunen.

3.3 Fremdrift

Fremdriftsplanen er her tilgjengelig, og viser hvordan kommuneplanene vil utvikle seg over tid, med oversikt over frister.

Både politiske og andre offentlige utvalg vil være sentrale høringsinstanser for planprogrammet.

Fremdriftsplan	
2019	Aktivitet
August	Offentlig ettersyn planprogram
September	stadfesting av planprogram
Oktober	utarbeiding av samsfunndel og planstrategi
November	utarbeiding av samsfunndel og planstrategi
Desember	utarbeiding av samsfunndel og planstrategi
2020	
Januar	utarbeiding av samsfunndel og planstrategi
Februar	Vedtak planstrategi 2020-2023
Mars	
April	Offentlig ettersyn samfunnsdel
Mai	Arbeid med arealdel
Juni	Arbeid med arealdel
Juli	Arbeid med arealdel
August	Arbeid med arealdel
September	Offentlig ettersyn arealdel
Oktober	
November	
Desember	Vedtak ny kommuneplan

3.4 Planprogrammet

Planprogrammet legger opp til at arbeidet skal først starte med kommuneplanens samfunnsdel før arealdelen startes. I praksis vil arbeidet overlappe, da disse delene påvirker hverandre.

3.5 Kommuneplanens samfunnsdel

For samfunnsdelen vil det være en mer omfattende prosess enn tidligere. I kommuneplanens samfunnsdel vil hovedtemaene for arbeidet de neste årene bli bestemt. De strategiske valgene som samfunnsdelen skal ta for seg er viktige nok til at Rakkestad kommune ønsker at så store deler av befolkningen som mulig skal komme med innspill til dem.

3.6 Styrings- og arbeidsgruppa for planprogrammet

Arbeidsgruppa er bestående av rådmann, økonomisjef, teknisk sjef, arealplanlegger og samfunnsplanlegger. Denne gruppen både jobber med planprogrammet, samtidig som at de sikrer fremgang og kvalitet i arbeidet.

Parallelt med dette kjører vi et politisk og administrativt referanseløp, hvor politikere og seksjonsledere/enhetsledere blir løpende orientert og kan påvirke arbeidet.

Videre forsikrer gruppen at kvaliteten er av god karakter

3.7 Medvirkning

Alle innbyggere har en lovfestet rett til å uttale seg til alle planer som kommunen legger ut for høring og ettersyn. Styresmaktene forventet at kommunene gir lengre høringsperioder enn den lovfestede minimumsperioden, selv om dette ikke er lovfestet. I utdypende bestemmelser for de enkelte plantypene angis en høringsfrist på minimum 6 uker. I planer med bred involvering anbefales det at det settes av en lang nok høringsfrist slik at innspill og debatter kan skje.

Rakkestad kommune legger seg på samme linje som den lovfestede plikten. Planprogrammet vil dermed ligge ute til offentlig ettersyn og høring i 6 uker etter at de folkevalgte har godkjent planprogrammet.

Å inkludere lokalsamfunnet på denne måten gjør at for eksempel lokaldemokratiet blir vedlikeholdt, at befolkningen får et eierskap til sluttresultatet, og at uenigheter og konflikter kan avklares og løses på et tidlig stadium.

3.8 Metodikk

Konsekvensutredning vil ta utgangspunkt i Statens vegvesens håndbok v712.

3.9 Planprogrammet og medvirkning

Planprogrammet vil bli presentert i alle oppnevnte råd og utvalg og sendes ut bredt i foreningslivet i kommunen. I forbindelse med høringsprosessen vil vi bruke media aktivt for å gjøre planprogrammet og dets funksjon kjent. Planprogrammet meldes inn til regionalt planforum.

3.10 KPS, KPA og Medvirkning

Kommuneplanrullering skal være en prosess med høy grad av medvirkning. Utover lovpålagte høringer vil vi bruke følgende modell for involvering hvor medvirkningen er delt opp i tre kategorier:

Politisk involvering

- Råd og utvalg
- Politisk parallell styringsgruppe

Administrativ involvering

- Gjennom Rådmannens ledergruppe/seksjonsledere

Innbyggerinvolvering.

- Åpent plankontor ved arrangement.
- Temadag på skole (ungdomsskole)
- Temamøter med lag/foreninger
- Egne treffpunkt på sosiale medier.
- Enkel tilbakemeldingsform via elektroniske medier.

4. Fremdrift og muligheter

Samfunnsdelen skal ikke ta for seg hvert enkelt saksfelt i kommunen på detaljnivå, men mye skal bli tematisert og konkretisert i underliggende planer. Videre skal samfunnsdelen dra opp de store linjene og i hovedsak være sektoroverskyggende.

4.1 Overordnet visjon

Rakkestad Kommune vedtok i 2008 visjonen «MANGFOLD OG SAMHOLD»

For å kunne planlegge i en kommune må det dras i samme retning, en overordnet visjon bidrar i så måte til dette. En visjon skal være en retningslinje gjennom så vel det daglige arbeidet som det langsiktige planperspektivet.

Utdypning av mangfold og samhold:

Begrepet mangfold springer ut fra det rike lokalsamfunnet vi har i Rakkestad kommune, og gjenspeiler variasjonen vi har i både naturlandskap, næringsliv, befolkning og rekreasjons-muligheter.

Samtidig vil et mangfold trekke i flere retninger, og Rakkestad kommune ønsker å beholde spennet vi opplever at kommunen sitter med samtidig som vi trekker kommunen i samme retning. Derav kommer den andre delen av visjonen; samhold. Av begrepet samhold handler det om enighet, å holde sammen, eller å stille opp for lokalsamfunnet, noe som ligger som en del av sjelen i Rakkestad kommune.

4.2 Hovedtemaer

Hovedtema er det viktigste plantemaet som kommunen skal prioritere i kommuneplanperioden. Å prioritere impliserer og å velge bort noe. Å velge hovedtema under behandlingen av planprogrammet betyr ikke at det er umulig å endre, eller legge til eller ta bort senere i utarbeiding av samfunnsdelen. Å drøfte og være tydelig på noen temaer nå, vil likevel gjøre arbeidet mer forutsigbart fra starten av. Som igjen vil gjøre planarbeidet mindre krevende både politisk og administrativt.

Basert på forutsetninger nevnt i kapittel 2 er følgende hovedtemaer lagt frem, ikke rangert:

Hovedtemaer for Kommuneplan Rakkestad 2020-2032:

- **Levekår**
- **Rakkestad Kommune, også som del av en større region.**
- **Infrastruktur**
- **Næring**
- **Bosetting**
- **Stedsutvikling**

Valg av hovedtemaer er basert på en gjennomgang av gjeldende plan, kommunes årsmeldinger, fylkesplanen i Østfold og nasjonale forventninger fra regjering.

4.3 Innholdet i hovedtemaer

Innholdet i de forskjellige temaene vil større eller mindre grad overlape hverandre. Oppstillingen er ikke uttømmende, men kan og vil bli endret i løpet av høringsprosessen.

Valg av hovedtemaer er med på å bestemme hva kommunen skal bli god på og prioritere å få mer kunnskap og kompetanse på. Som vil gjøre kommunen i stand til å kunne ta kvalifiserte prioriteringer i kommuneplan.

Kort om innholdet i hovedtemaene:

- Levekår.
 - Oppvekst
 - Helse
 - Demografi (alderssammmentening, bosettingsmønster, utdanning, etc)

- Rakkestad Kommune, som del av en større region.
 - Rakkestad kommune blir etter 2020 en kommune liggende geografisk plassert imellom større kommuner. Vil det forandre Rakkestad kommune?
 - Vi blir en del av en større region Viken. Hva betyr dette for Rakkestad kommune?

- Infrastruktur.
 - Kollektivtilbud
 - Bredbånd, Fiber
 - Vei
 - Vann og avløp

- Næring.
 - Landbruk
 - Industri
 - Handel
 - Pendling
 - Reiseliv

- Bosetning.
 - Spredt bosetning
 - Sentrumsbosetning
 - Nye boligområder

- Stedsutvikling.
 - Identitet
 - Frivillighet, lag og foreninger
 - Strukturer

For å få en enhetlig gjennomgang av temaene er følgende hovedfokusområder valgt.

- Folkehelse.
- Inkludering.
- Helhet, Livsløp.
- Oppvekst.
- Klima/miljø.
- Arealbruk.

4.4 Behov for utredninger/analyser

- Befolkningsvekst, framskriving med flere scenarier lav, medio og høy vekst.
 - Demografisk utvikling.
- SWOT analyse av kommunen og kommunal virksomhet.
- Trender og utvikling innenfor næring.
- Telefon, nett og bredbåndsdekning.

4.5 Arealdelen

Utredningstemaer som er syns relevante på planprogramstadiet for arealdelen vil være.

- Fremtidige boligområder.
- Fremtidige næringsområder.
- Spredt bosetting.
- Spredt næring.
- Nærturområder.
- Offentlig formål, skole.

5. Vedlegg

Denne oversikten viser sentrale planer og dokumenter som legger føringer for planarbeidet i kommunen.

5.1 Lenker

Rakkestad kommune

<https://www.rakkestad.kommune.no/kommuneplan.397828.no.html>

Østfold fylkeskommune

<https://www.ostfoldfk.no/planlegging-og-horinger/gjeldende-planer/fylkesplan/>

Regjeringen

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nasjonale-forventninger-til-regional-og-kommunal-planlegging-20192023/id2645090/>

5.2 Rakkestad kommune – gjeldende planer

Økonomi og handlingsplan

Landbruksplan

Hovedplan vannforsyning

Hovedplan avløp

Idretts og fysisk aktivitetsplan

Helse og omsorgsplan

Boligsosial strategiplan

Krise og beredskapsplan

Kommunedelplan vannmiljø

Kulturplan

Informasjon og kommunikasjonsplan

Energi- og klimaplan

Hovedplan avfall

5.3 Andre viktige dokumenter

Veileder - Medvirkning i planlegging

Veileder - Kommuneplanens arealdel

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging

Regional planstrategi for Østfold fylkeskommune